

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

**Analýza
zverejňovania datasetov
verejnej správy
ku dňu 31.03.2017**

Bratislava máj 2017

Obsah

Zoznam použitých skratiek	3
Úvod	4
Otvorené dáta.....	5
Aké dáta zhromažďujú organizácie	7
Prečo sú otvorené dáta dôležité alebo prínosy otvorených dát	8
Hlavné míľniky v oblasti otvorených dát	9
Postavenie SR v medzinárodných hodnotiacich rebríčkoch.....	11
Aktuálny počet zverejnených datasetov na portáli otvorených dát	12
Priradenie datasetov do klastrov.....	15
Udeľovanie licencií.....	17
Odporúčania a ďalšie kroky	18
Záver	20

Zoznam použitých skratiek

ÚOŠS	Ústredné orgány štátnej správy
ÚSV ROS	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
OGP	Open Government Partnership
PVV	Programové vyhlásenie vlády SR
IKT	Informačno-komunikačných technológií
ÚPVII	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

Úvod

Slovenská republika (ďalej len „SR“) sa v septembri roku 2011 zapojila do medzinárodnej Iniciatívy pre otvorené vládnutie (z angl. Open Government Partnership, ďalej len „OGP“). Pristúpením vláda SR deklarovala, že má ambíciu venovať sa témam **ako zvyšovanie transparentnosti, participácie, podpory inovácií a otvárať verejnú správu občanom**. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti bol poverený koordináciou tvorby a implementácie akčných plánov OGP v SR.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len „ÚSV ROS“) vypracoval v priebehu roka 2016 participatívnym spôsobom v spolupráci so zástupcami štátnej správy, občianskej spoločnosti, akademického sektora v poradí tretí Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 - 2019 (ďalej len „Akčný plán OGP 2017 - 2019“). Ten bol schválený Uznesením vlády SR z 1.03.2017 č. 104/2017. Akčný plán OGP 2017 - 2019 definuje 68 ambiciózných záväzkov v oblastiach *otvorené informácie, otvorené vzdelávanie a veda, vláda otvorená pre dialóg, otvorené justícia a sledovanie aplikačnej praxe vybraných nástrojov*. Kapitola „Otvorené informácie“ je pevnou súčasťou akčných plánov OGP a okrem iného sa venuje zverejňovaniu otvorených dát.

Zverejňovanie dát verejnej správy vo forme otvorených dát zlepšuje prístup občanov k informáciám verejnej správy, zvyšuje transparentnosť a vytvára sa priestor na opätovné využitie verejných dát.

Predkladaná analýza je pilotnou analýzou ÚSV ROS a vychádza z plnenia úlohy B. 10 Uznesenia vlády SR č. 104/2017, ktorá znie „*vypracovať analýzu zverejňovania datasetov ústredných orgánov štátnej správy na portáli otvorených dát a predložiť ju na zasadnutie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.*“ Za plnenie úlohy je zodpovedný splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Cieľom predkladanej analýzy je:

- zmapovať existujúce datasety organizácií na portáli data.gov.sk,
- kvantifikovať počet zverejnených datasetov v gescii jednotlivých organizácií a tým zmapovať východiskovú situáciu,
- identifikovať, ktoré dáta na portáli chýbajú vzhľadom na bežnú prax v zahraničí,
- formulovať odporúčania pre organizácie verejnej správy v oblasti zverejňovania otvorených dát,
- zvýšiť povedomie medzi organizáciami o význame otvorených dát.

Úloha B.10 vychádza z potreby pravidelne monitorovať stav v rámci zverejňovania otvorených dát s cieľom zabezpečiť úspešnú implementáciu Akčného plánu OGP 2017 - 2019.

Analýza nemá ambíciu hodnotiť zverejnené datasety z hľadiska technickej kvality, sústreďuje sa na mapovanie súčasného *status quo* z hľadiska kvantifikácie.

Otvorené dáta

Filozofia otvorených dát vychádza z predpokladu, že organizácie verejnej správy zhromažďujú a spravujú obrovské množstvo verejných dát v rôznych oblastiach. Vplyvom rozvoja informačných technológií (ďalej „IKT“) rastie na strane verejnosti dopyt po zverejňovaní verejných dát vo forme otvorených dát, ktoré umožňujú ich ďalšie opätovné využitie.

Zverejňovaním dát vo forme otvorených dát vzniká priestor pre ich opätovné, komerčné či nekomerčné využitie rôznymi cieľovými skupinami (IT vývojári, analytici, výskumníci, novinári, podnikatelia, a i.). Na koncepte otvorených dát vznikajú aplikácie, vizualizácie, analýzy, ktoré dodávajú verejným dátam pridanú hodnotu a veľakrát zjednodušujú občanom každodenné rozhodovanie.

V súčasnosti existuje množstvo definícií, ktoré vysvetľujú koncept otvorených dát. Na úvod je možné pracovať s minimalistickou definíciou, ktorú uvádza medzinárodne uznávaná organizácia Open Knowledge Foundation (ďalej „OKNF“). Podľa OKNF koncept otvorených dát stojí na dvoch základných pilieroch:

Legislatívna otvorenosť

- Je zaručená uplatňovaním otvorenej licencie, ktorá umožňuje a bližšie špecifikuje možnosti opakovaného využitia dát.
- Najpoužívanejšie typy licencií sú napr. CC-0, CC-BY.

Technická otvorenosť

- Neexistujú technické bariéry na používanie dát (ako napr. pri zverejňovaní dát v PDF, s ktorým je komplikované pracovať).
- Dáta sú zverejňované v strojovo čitateľnej forme.

Tieto dva základné piliere sú ďalej rozpracované o ďalšie atribúty otvorených dát¹:

- **Dostupnosť a prístup:**
 - Dáta sú zverejňované na internete v celku, bez poplatkov vo vhodnej a modifikovateľnej forme.
- **Opätovné použitie a redistribúcia:**
 - Dáta sa poskytujú za podmienok, ktoré umožňujú opätovné použitie a prepájanie s ďalšími dátami. Dáta sa zverejňujú v strojovo čitateľnej forme.
- **Univerzálna participácia:**
 - Dáta sú na opakované použitie a redistribúciu dostupné všetkým bez obmedzení na komerčné a nekomerčné využitie.

Podľa Open Data Working Group² stoja otvorené dáta na nasledujúcich princípoch:

- Sú verejné.
- Sú prístupné.
- Sú úplné.
- Majú správcu.

¹ <http://opendatahandbook.org/guide/en/what-is-open-data/>

² Podľa Stratégie sprístupňovania a používania otvorených údajov verejnej správy, str. 21.

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

- Sú nediskriminačné.
- Sú opakovane použiteľné.
- Sú popísané.
- Sú včasné.
- Sú bez technologických obmedzení.

Systematické dodržiavanie vyššie uvedených princípov, atribútov a pilierov v rámci procesu zverejňovania verejných dát napomáha k budovaniu iniciatív založených na kreatívne využitie dát.

Aké dáta zhromažďujú organizácie

Zostaviť vyčerpávajúci zoznam dát, ktoré zhromažďujú a spravujú organizácie štátnej správy, je takmer nemožné. Poľahky však vieme identifikovať rámcové oblasti, ktoré organizácie verejnej správy zhromažďujú a spravujú:

- **Dáta o kultúre:**
 - Zoznamy artefaktov, umeleckých diel vrátane názvov a mená autorov.
- **Vedecké a výskumné dáta:**
 - Dáta, ktoré boli vyprodukované v rámci vedeckého výskumu v rôznych oblastiach.
- **Finančné dáta:**
 - Dáta o mikroekonomických, makroekonomických veličinách, dáta o nákladoch a ziskoch štátu.
- **Štatistiky:**
 - socioekonomické indikátory, výsledky sčítania obyvateľov.
- **Počasia:**
 - Dáta, ktoré umožňujú predikovať počasie.
- **Životné prostredie:**
 - napr. dáta o hodnotách znečistenia, kvality vôd, vzduchu a pod.

„Základným princípom pre zverejňovanie otvorených údajov je sprístupňovanie všetkých údajov verejnej správy, ktoré nie sú utajené alebo inak chránené a ich publikovanie alebo sprístupňovanie nie je obmedzené osobitným predpisom“

Zdroj: Stratégia a akčný plán sprístupnenia a používania otvorených údajov verejnej správy, str. 20.

Prečo sú otvorené dáta dôležité alebo prínosy otvorených dát

V odborných analýzach, publikáciách sú uvádzané prínosy tak na strane štátu (napr. zvyšovanie HDP, zvyšovanie kvality služieb a verejných politík, zvyšovanie transparentnosti, a i.), občanov a občianskej spoločnosti (ako koneční užívatelia aplikácií vyvinutých na otvorených dátach, zväčšujúci sa priestor na participáciu, watchdogové aktivity a i.), podnikateľov a IT vývojárov (vznik nových podnikateľských príležitostí) a akademikov (urýchľovanie vedeckého pokroku). Hlavné prínosy môžeme kategorizovať do ekonomickej, sociálnej a výkonnostnej oblasti.

- *Štúdia spoločnosti McKinsey z roku 2013 uvádza, že globálny trh založený na otvorených dátach má potenciál priniesť 3 až 5 miliárd dolárov ročne.³*
- *Open Data Institute zistil, že spoločnosti vo Veľkej Británii, ktoré používajú, produkujú alebo investujú do otvorených dát, majú ročný obrat viac ako 92 miliárd libier a zamestnávajú viac ako 500 000 ľudí.⁴*
- *Do roku 2020 využívanie otvorených údajov zníži náklady verejnej správy v celej EÚ 28 + o 1,7 mld. EUR, tvrdí Capgemini v štúdii vypracovanej pre Európsky portál údajov.*
- *OGP prísudzuje otvorených dátam prínosy hlavne v oblasti zvyšovania transparentnosti, prístupu občanom k informáciám a zavádzania inovácií, ktoré podporujú participáciu občanov v rôznych aspektoch.*
- *Európska komisia uvádza nasledujúce prínosy otvorených dát: využitie doposiaľ nevyužitých obchodných a ekonomických príležitostí, riešenie spoločenských problémov, urýchlenie vedeckého pokroku.⁵*
- *OKNF v publikácii Open Data Handbook uvádza široké spektrum prínosov otvorených dát ,ako napr. transparentnosť a demokratickú kontrolu, participáciu, zlepšovanie štátnych a súkromných produktov a služieb, inovácie, zvýšenie účinnosti a efektivity verejných služieb, merania vplyvu politík, nové poznanie z kombinácie rôznych zdrojových údajov.⁶*
- *OECD prísudzuje otvoreným dátam prínosy v rámci zvýšenia zúčtovateľnosti, transparentnosti, responzívnosti a demokratickej kontroly, participáciu a zapájanie občanov, budovanie novej generácie zamestnancov štátnej správy, posilňovanie inovácií, efektivity a účinnosti služieb verejnej správy.⁷*

³ <http://www.mckinsey.com/business-functions/digital-mckinsey/our-insights/open-data-unlocking-innovation-and-performance-with-liquid-information>

⁴ <https://theodi.org/the-value-of-open-data>

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0882:FIN:EN:PDF>

⁶ <http://opendatahandbook.org/guide/en/why-open-data/>

⁷ <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5k46bj4f03s7-en.pdf?expires=1496326096&id=id&accname=guest&checksum=B02987D4B64AAC810A61B50330B229AB>

Hlavné míľniky v oblasti otvorených dát

- **Rok 2012**

Dňa 22.02.2012 bol Uznesením vlády SR č. 50/2012 schválený prvý Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2012 - 2013. Prostredníctvom participácie SR v tejto medzinárodnej iniciatíve bol do prostredia slovenskej verejnej správy vnesený koncept otvorených dát. V rámci implementácie Akčného plánu OGP 2012 - 2013 bol zriadený portál otvorených dát data.gov.sk, ktorý prevádzkuje Úrad vlády SR. V rámci implementačného obdobia boli pilotne zverejnené datasety organizácií štátnej správy.

- **Rok 2014**

V rámci posunutého plnenia úlohy Akčného plánu OGP 2012 - 2013 boli v pracovnej skupine vytvorené Štandardy pre sprístupňovanie dátových zdrojov. Neskôr bol vypracovaný a schválený Výnos MF SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy. Vo Výnose je zakotvená 5 stupňová klasifikácia pre otvorené dáta organizácií verejnej správy a minimálne technické požiadavky.

- **Rok 2015**

Dňa 11.02.2015 bol Uznesením vlády SR č. 59/2015 schválený Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2015. V rámci implementácie Akčného plánu OGP 2015 bol realizovaný prieskum po najžiadanejších datasetov organizácií štátnej správy.⁸ Zverejnené boli len niektoré z identifikovaných dát, a to register adries, údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, poštové smerovacie čísla.

Európska komisia je jedným z motorov progresu v rámci agendy otvorených dát v členských krajinách, nakoľko sa venuje problematike opakovaného použitia informácií verejnej správy. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/37/EÚ z 26.06.2013, ktorou sa mení smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora, bola do slovenského legislatívneho rámca transponovaná v novembri 2015 do Zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. Transponovaním smernice vznikla pre povinné osoby povinnosť sprístupniť informácie na účely opakovaného použitia na základe žiadosti (pasívne sprístupňovanie informácií). Transponovaním smernice sa však uzákonilo aj dobrovoľné proaktívne sprístupňovanie informácie na účel opakovaného použitia aj bez žiadosti.

- **Rok 2016**

Dňa 28.09.2016 bola Uznesením vlády SR č. 437/2016 schválená Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (ďalej len „NKIVS“). NKIVS je ambiciózný nelegislatívny strategický materiál, ktorý prináša nový systematický a koordinovaný prístup do riešenia problematiky informatizácie verejnej správy do roku 2020. NKIVS sa venuje mnohým oblastiam informatizácie verejnej správy, akými sú napr. elektronické služby štátnej správy, vládny cloud a problematike informatizácie riešení. K jednotlivým oblastiam sú v pracovných skupinách vypracovávané jednotlivé akčné plány. V súvislosti s otvorenými dátami sa v NKIVS uvádza potreba manažmentu otvorených dát,

⁸ Boli identifikované tieto datasety: Kataster nehnuteľností (ÚGKK), Výsledky volieb (Štatistický úrad), Údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov (Štatistický úrad), Obchodný register (Ministerstvo spravodlivosti), Register adries (Ministerstvo vnútra), Živnostenský register (Ministerstvo vnútra), Dáta o dopravných nehodách (Ministerstvo vnútra, PPZ), Dáta o kriminalite (Ministerstvo vnútra, PPZ), Cestovné poriadky (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja), Poštové smerovacie čísla (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, Slovenská pošta), Aktuálny stav a znečistenie životného prostredia (Ministerstvo životného prostredia, SHMÚ).

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

automatizácia procesov zverejňovania, v neposlednom rade sa spomína aj potreba vypracovania Zákona o údajoch.

- **Rok 2017**

Dňa 1.03.2017 bol Uznesením vlády SR č. 104/2017 schválený **Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 - 2019**. Akčný plán OGP 2017 - 2019 nadväzuje na úlohy predchádzajúcich akčných plánov OGP a po prvýkrát sú v ňom formulované odporúčania pre samosprávy v oblasti zverejňovania otvorených dát s dôrazom na zapájanie občanom do procesu zverejňovania. Najdôležitejšou úlohou je vypracovať Zákon o údajoch, ku ktorej bol zaviazaný podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu. (Novoustanovený Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu riadi informatizáciu verejnej správy a v tomto zmysle zastrešuje aj problematiku otvorených dát.)

Úrad vlády SR ako technický prevádzkovateľ portálu otvorených dát predložil v termíne od 13.-18.05.2017 **Stratégiu a akčný plán sprístupnenia a používania otvorených údajov verejnej správy do medzirezortného pripomienkového konania**. Víziou je zvýšiť mieru transparentnosti verejnej správy, podporiť vznik inovatívnej komunity, ktorá bude otvorené údaje aktívne používať a generovať pridanú hodnotu pre používateľov. Stratégia vychádza tak z NKIVS, ako aj z Akčného plánu OGP 2017 - 2019.

Postavenie SR v medzinárodných hodnotiacich rebríčkoch

Open Data Barometer⁹

Open Data Barometer hodnotí zverejnené otvorené dáta z hľadiska pripravenosti, implementácie politík v oblasti otvorených dát a vplyvu zverejnených dát na biznis, politiky a občiansku spoločnosť. Spomedzi 114 skúmaných krajín sveta sa SR umiestnila na 29. mieste so 45 bodmi zo 100. S plným počtom sa na prvom mieste umiestnila Veľká Británia, nasleduje Kanada (90 bodov) a Francúzsko (85 bodov). Spomedzi našich susediacich krajín sa najlepšie umiestnilo Rakúsko (14. miesto).

Open Data Maturity Index¹⁰

Report Európskej komisie, resp. Európskeho dátového portálu s názvom „Open Data Maturity in Europe in 2015“ vyhodnotil krajiny EÚ28 z troch aspektov:

1. **Pripravenosť politík a pravidiel**
 - a. Prítomnosť politiky pre otvorené údaje
 - b. Licenčné pravidlá
 - c. Rozsah koordinácie na národnej úrovni
 - d. Využívanie otvorených údajov
2. **Stav a vyspelosť portálu**
 - a. Využitelnosť národného portálu
 - b. Znovupoužitelnosť otvorených údajov
 - c. Šírenie údajov naprieč doménami
3. **Vplyv otvorených údajov na spoločnosť**
 - a. Politický vplyv
 - b. Sociálny vplyv
 - c. Ekonomický vplyv

SR sa umiestnila na 9. mieste v skupine „fast-trackers“. Spomedzi krajín EÚ sa SR umiestnila v druhej najlepšej kategórii spolu s Estónskom, Rumunskom, Luxemburskom a Slovinskom.

Open Data Index¹¹

Global Open Data Index používa pri zostavovaní medzinárodného rankingu vlastnú metodológiu, ktorá je založená na posudzovaní technickej a právnej otvorenosti vybraných datasetov, ktoré majú najväčší potenciál byť opakovane použité. Global Open Data Index sa zameriava na hodnotenie datasetov v 13 klastroch (oblastiach): *národné štatistiky, štátny rozpočet, legislatíva, právo, verejné obstarávanie, výsledky volieb, mapy, predpovede počasia, znečistenie, obchodný register, datasety o lokalitách, kvalita vody, katastrálne údaje, vládne výdavky*.¹² V rámci hodnotenia z roku 2015 sa SR umiestnila na 50. mieste.

⁹ <http://opendatabarometer.org/doc/4thEdition/ODB-4thEdition-GlobalReport.pdf>

¹⁰ https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscaping_insight_report_n2_2016.pdf

¹¹ <https://index.okfn.org/place/>

Aktuálny počet zverejnených datasetov na portáli otvorených dát

Ku dňu 31.03.2017 bolo na **Portáli otvorených dát** (data.gov.sk) zverejnených alebo katalogizovaných **spolu 1.034 datasetov štátnej správy a samosprávy**. Počet zverejnených datasetov podľa inštitúcií ilustruje nasledujúca tabuľka:

P.č.	Názov organizácie	AP OGP 2012-2013 ¹³	AP OGP 2015 ¹⁴	31.3.2017	Nárast
1	Štatistický úrad SR	9	586	606	20
2	Ministerstvo zdravotníctva SR ¹⁵	9	18	95	77
3	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ¹⁶	65	68	67	-1
4	Úrad pre verejné obstarávanie	7	7	46	39
5	Ministerstvo vnútra SR	24	40	41	1
6	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	5	24	24	0
7	Ministerstvo financií SR	11	22	22	0
8	Ministerstvo životného prostredia SR ¹⁷	9	9	22	13
9	Mesto Prešov	0	18	18	0
10	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	14	14	16	2
11	NASES	0	23	12	-11
12	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky	10	11	11	0
13	Úrad vlády SR	7	11	11	0
14	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR	8	10	10	0
15	Ministerstvo hospodárstva SR	7	8	9	1
16	Ministerstvo spravodlivosti SR	5	8	8	0
17	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	5	5	5	0

¹³ Zdroj: Hodnotiaca správa k implementácii Akčného plánu OGP na roky 2012 - 2013.

¹⁴ Zdroj: Hodnotiaca správa k implementácii Akčného plánu OGP na rok 2015.

¹⁵ K počtu boli priradené datasety rozpočtových organizácií MZ SR, a teda Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Nitra, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Trenčín, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Topoľčany, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Levice, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Komárno, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Michalovce, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Nové Zámky, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Trebišov, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Liptovský Mikuláš, Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava. Tieto organizácie zverejnili dokopy 85 datasetov

¹⁶ K počtu boli priradené datasety organizácií MPaRV SR, a teda datasety Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave a Národného lesníckeho centra. Tieto organizácie zverejnili dokopy 33 datasetov.

¹⁷ K počtu boli priradené datasety Slovenskej agentúry životného prostredia. Táto organizácia zverejnila 2 datasety.

P.č.	Názov organizácie	AP OGP 2012-2013 ¹³	AP OGP 2015 ¹⁴	31.3.2017	Nárast
18	Ministerstvo obrany SR	3	4	4	0
19	Nitriansky samosprávny kraj	0	0	4	4
20	Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	2	2	2	0
21	Všeobecná zdravotná poisťovňa	1	1	1	0
22	Iné	3	0	0	0
	Spolu	204	889	1034	145

Z hľadiska komparácie výsledkov Hodnotiacej správy k implementácii Akčného plánu OGP 2015, ktorá bola schválená Radou vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie dňa 17.03.2016, možno konštatovať nasledovné:

- Počet zverejnených datasetov narástol celkovo o 145.** Napriek tomu, že nemôžeme hovoriť o výraznom náraste v porovnaní s minulým obdobím, je potrebné povedať, že povinnosť zverejňovať datasety vyplývajúca z úloh Uznesenia vlády SR č. 59/2015 k Akčnému plánu OGP 2015 skončila 31.12.2015. Úbytok v počte zverejnených datasetov vyplýva z toho, že v niektorých prípadoch došlo k stiahnutiu datasetu, či zlúčeniu.
- Samotný počet zverejnených datasetov závisí aj od toho, akým spôsobom a ako často sú datasety tvorené, zverejňované a aktualizované.** Napríklad Úrad verejného obstarávania SR zverejňuje každý mesiac nový dataset pod názvom „*Vestník verejného obstarávania*“, iné rezorty pravidelne aktualizujú jeden konkrétny datasetov, čo sa však nepremietne v náraste počtu zverejnených datasetov.
- Najvyšší nárast zverejnených datasetov v porovnaní s minulým obdobím je identifikovaný v rezorte zdravotníctva SR.** ÚSV ROS v Hodnotiacej správe k implementácii Akčného plánu OGP 2015 konštatovalo, že MZ SR zverejnilo v skúmanom období 18 datasetov. V porovnaní s dnešným stavom badať najvyšší nárast spomedzi všetkých organizácií – v súčasnosti je možné nájsť na data.gov.sk 95 datasetov MZ SR. Nárast vyplýva z faktu, že na data.gov.sk začali zverejňovať datasety aj rozpočtové organizácie MZ SR, a teda Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Nitra, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Trenčín, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Topoľčany, a pod. V tomto trende treba pokračovať, avšak s väčšou angažovanosťou aj samotného MZ SR.
- Lídrom vo zverejňovaní otvorených dát aj naďalej zostáva ŠÚ SR.** Líderstvo, samozrejme, vychádza už zo samotnej činnosti Štatistického úradu, ktorý poskytuje kvalitné a objektívne štatistické produkty a služby. Napriek tomu je však nutné oceniť otvorený prístup ŠÚ SR nielen z hľadiska proaktívneho zverejňovania dát, ale aj otvorenosti prezentovať svoju vlastnú skúsenosť.
- V prípade niektorých rezortov nie je zverejňovanie datasetov na data.gov.sk** bežným štandardom. V prípade MPSVaR SR, MO SR, MS SR, MZVaEZ SR. Spomínané rezorty zverejnili na data.gov.sk nízky počet datasetov, resp. je u nich badať minimálny nárast v rámci skúmaného obdobia. Tento stav je možné napraviť počas implementácie Akčného plánu OGP 2017 - 2019.

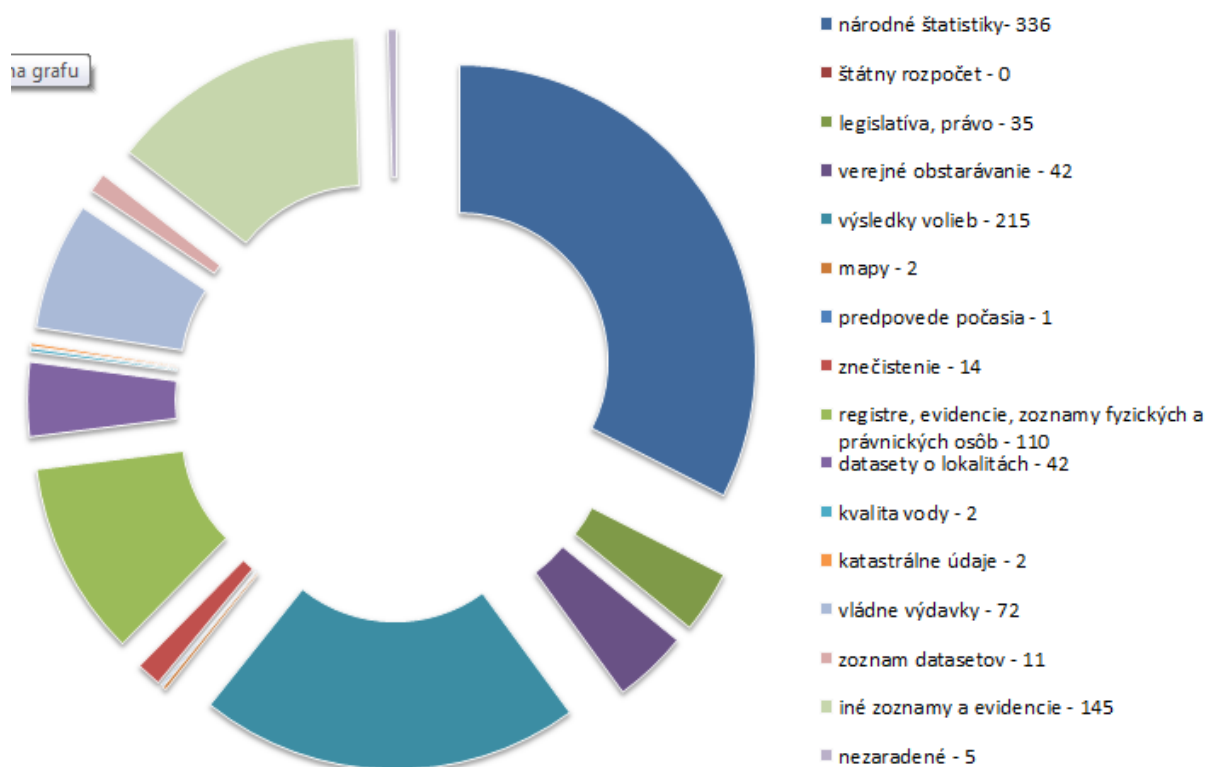

6. **Mesto Prešov je stále jedinou samosprávou, ktorá zverejňuje datasety na data.gov.sk.** Proaktívny prístup mesta Prešov môže slúžiť ako príklad dobrej praxe – limitované technické a ľudské zdroje mesta Prešov nebránia proaktívnemu zverejňovaniu otvorených dát, čím už samospráva umožnila vznik prvých aplikácií využívajúcich ich dáta. Z hľadiska komparácie však nedošlo k nárastu zverejnených datasetov.
7. **Niektoré organizácie zverejňujú datasety na inom mieste a pod iným režimom.** Tento faktor sa týka hlavne zverejňovania priestorových informácií, ktoré sú v gescii MŽP SR. Datasety sú zverejňované v registri priestorových informácií a pod smernicou INSPIRE.

Priradenie datasetov do klastrov

Z hľadiska mapovania súčasného status quo je vhodné kategorizovať zverejnené datasety do klastrov. Kategorizácia do klastrov napomáha k lepšej ilustrácii, aké datasety sú na portáli otvorených dát zverejňované. Na základe výsledkov je možné zamerať sa v budúcnosti na zverejnenie nedostatočne pokrytých klastrov.

13 primárnych klastrov, ktoré sú využívané pri zostavovaní Global Open Data Index, boli rozšírené o ďalšie klastre pre potreby ÚSV ROS, a teda o *zoznam datasetov v gescii organizácií štátnej správy, iné zoznamy a evidencie, nezaradené*.¹⁸

Z grafu vyššie vyplýva:

1. **Prevalu majú datasety národných štatistík (336), výsledkov volieb (215) a rôznych evidencií a registrov (110)** – čo vyplýva z faktu, že najviac datasetov zverejnil Štatistický úrad SR.
2. Viaceré z kľúčových klastrov sú napíňané iba v minimálnej miere (0-2 datasety). Jedná sa o tieto klastre: štátny rozpočet, mapy, kvalita vody, katastrálne údaje.
 - a. **Gestormi dát jednotlivých klastrov sú rôzne organizácie verejnej správy. V rámci implementácie Akčného plánu OGP 2017 - 2019 je potrebné sa zamerať na zverejňovanie datasetov nedostatočne pokrytých oblastí.** Stále nevyriešenou otázkou, ktorú je nutné ošetriť v pripravovanom Zákone o údajoch v gescii ÚPVII, je problematika predávania dát vybraných organizácií štátnej správy, resp. príspevkových organizácií.

¹⁸ Zadenie do klastrov robil ÚSV ROS prvýkrát. V prípade pripomienok od jednotlivých gestorov dát je možné niektoré z datasetov presunúť do inej oblasti, alebo zdefinovať ďalšie klastre, ktoré lepšie reflektujúce slovenskú prax.

- b. **Dataset štátneho rozpočtu v gescii MF SR je jedným z najlepších datasetov v SR, ktorý umožňuje komplexne nazeranie na príjmy, výdavky štátu, dlh, deficit, či na saldo a je verejne dostupný na webovom portáli MF SR¹⁹.** Na druhej strane však dáta z rozpočtu nie sú zverejnené na data.gov.sk vo forme otvorených dát. Z tohto dôvodu uvádzame v grafe v klasteri „štátny rozpočet“ číslo 0.
- c. **Pre zjednodušenie bol každý dataset zaradený len do jednej oblasti, napriek tomu, že niektoré datasety majú prierezový charakter (svojou podstatou mohol naplňať aj viacero oblastí).²⁰**
- d. **Výsledky prieskumu najžiadanejších datasetov, ktorý realizoval ÚSV ROS v marci 2017, čiastočne reflektujú na nepokryté klastre.** V rámci tohto prieskumu boli medzi najžiadanejšími datasetmi identifikované napr. tieto dáta nedostatočne pokrytých klastrov: *dáta o životnom prostredí (znečistenie vzduchu, počasie, zoznam existujúcich skládok, havárií, environmentálnych záťaží, dáta o recyklácii), atmosférické podmienky, zákony a návrhy zákonov (noviel) v strojovo čitateľnej forme, ako prechádzajú vládou a Národnou radou SR, vrátane pripomienok z pripomienkových konaní a pozmeňovacích návrhov poslancov a i.* Úlohou gestorov najžiadanejších datasetov je zabezpečiť ich prioritné zverejnenie.

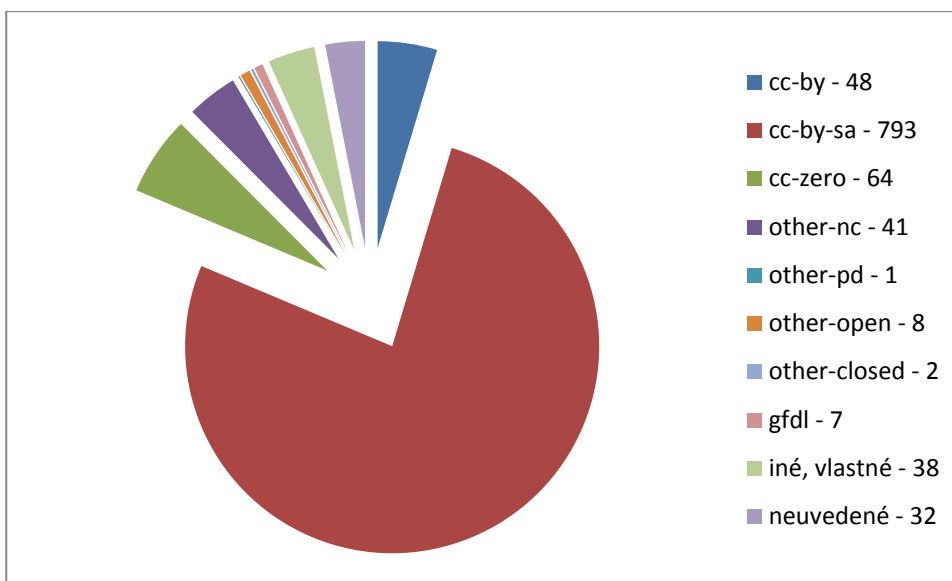
¹⁹ <http://rozpocet.sk/web/#/prehlad>

²⁰ ÚSV ROS je pripravený konzultovať metodiku klastrovania s príslušnými gestormi dát v prípade prípadných nezrovnalostí. Bude zaujímavé porovnať túto štatistiku s výsledkami prieskumu verejnosti po zverejňovaní datasetov verejnej správy, ktorý realizoval ÚSV ROS v marci 2017 ako ďalšiu z úloh Akčného plánu OGP 2017 - 2019. Následne bude možné prioritizovať ďalšie zverejňovanie údajov verejnou správou.

Udeľovanie licencií

S cieľom zabezpečiť opakované použitie zverejnených datasetov je nutné zabezpečiť ich právnu otvorenosť tak, aby bolo pre potenciálneho užívateľa zrozumiteľné ich oprávnené použitie. Právnu otvorenosť je možné doceliť prostredníctvom udeľovania otvorených licencií. V SR v súčasnosti nie je zadefinovaná jednotná licencia pre zverejňovanie otvorených dát verejnej správy. Je však možné využiť existujúce medzinárodné, alebo národné licencie²¹. Pri nahrávaní datasetov na portál otvorených dát si gestor dát môže vybrať zo zoznamu otvorených licencií, čo je lepšie a jednoduchší spôsob ako si vytvárať vlastné licencie.

Nasledujúci graf zobrazuje **súčasný trend v udeľovaní licencií**:

Licenciu na použitie zverejnených dát v 32 prípadoch neuviedol iba Úrad pre verejné obstarávanie.

²¹ Bližší popis licencií sa nachádza napr. na stránke <https://creativecommons.org/licenses/> (v angličtine) alebo na stránke https://sk.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons.

Odporúčania a ďalšie kroky

ÚSV ROS na základe predloženej analýzy a intenzívnej komunikácie s gestormi dát formuluje nasledujúce odporúčania v oblasti zverejňovania datasetov organizácii verejnej správy tak pre gestorov dát, ako aj pre organizácie štátnej správy, ktoré sa venujú problematike otvorených dát verejnej správy:

P.č.	Gestori dát	Organizácie venujúce sa problematike otvorených dát (ÚPVII, NASES)
1.	Prihlásiť sa k téme otvorených dát a budovať tým kultúru otvorenosti, transparentnosti, zodpovednosti organizácie. Prispieť k „otváraniu vlády“ prostredníctvom proaktívneho zverejňovania otvorených dát.	Poskytovať gestorom dát metodickú podporu a konzultovať s nimi ich individuálne potreby.
2.	Zabezpečiť prioritné zverejňovanie datasetov v súlade s výsledkami prieskumu dopytu po najžiadanejších datasetov.	Vytvoriť odporúčanie na vhodné licencie pre zverejňovanie datasetov verejnej správy.
3.	Zabezpečiť pravidelné, predvídateľné a štandardizované aktualizovanie datasetov. Proces aktualizácie je vhodné konzultovať s používateľmi dát.	Vytvoriť odporúčané, štandardizované názvy datasetov, ktoré by mali byť publikované viacerými rezortmi.
4.	Zabezpečiť rovnaké, štandardizované a výstižné názvy datasetov, aby bolo jasné, čo obsahujú a umožnili aj porovnanie s rovnakými datasetmi iných inštitúcií.	Vytvoriť odporúčanú, štandardizovanú štruktúru datasetov, ktoré by mali byť publikované viacerými rezortmi.
5.	Zabezpečiť uplatňovanie otvorených licencií. V prípade potreby dodatočne udeliť otvorenú licenciu pre tie datasety, ktorým nebola udelená žiadna licencia.	Vytvoriť tzv. publikačné minimum, t.j. datasety, ktoré by mal zverejniť každý rezort (napr. zoznam faktúr, objednávok, zoznam budov vo vlastníctve, a i.).
6.	Konzultovať výber dát a spôsob zverejňovania datasetov s potenciálnymi používateľmi (napr. forma, štruktúra, licencia, rozsah a i.).	Zapájať používateľov otvorených dát a odbornú verejnosť do procesu tvorby verejných politík v oblasti otvorených dát.
7.	Zamerať sa na zverejňovanie datasetov nedostatočne pokrytých klastrov.	Pri komunikácii s gestormi je možné zamerať sa na zverejňovanie datasetov nedostatočne pokrytých klastrov.

Po získaní spätnej väzby od gestorov dát na predkladanú analýzu odporúčame **vyhodnotiť kvalitu a potenciál na ďalšie použitie zverejnených datasetov**. Z hľadiska ďalšieho použitia datasetov je potrebné, aby dáta boli čo najpresnejšie, štruktúrované, pravidelne aktualizované s možnosťou ich prepájania s ďalšími datasetmi.

Monitorovanie a vyhodnocovanie kvality zverejňovaných údajov umožňuje vznik rovnako kvalitných produktov a služieb. Pravidelné, predvídateľné, záväzné aktualizovanie datasetov umožňuje zabezpečiť ich trvalú udržateľnosť. V prípade, ak nie je technicky možné retrospektívne zmapovať kvalitu už zverejnených datasetov, je vhodné, aby sa na vysokú kvalitu kládol dôraz už v procese zverejňovania.

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Napriek tomu, že aj ÚSV ROS sa stotožňuje s názorom, že akékoľvek datasety verejnej správy si môžu nájsť svojho používateľa, v procese rozhodovania o tom, aké datasety majú byť prioritne zverejnené, by sa mali organizácie sústrediť na zverejňovanie tých dát, ktoré majú veľký potenciál byť použité a po ktorých existuje dopyt. Cieľom je, aby verejná správa investovala svoj čas a financie do zverejňovania tých datasetov, ktoré sú žiadané a teda je veľký predpoklad ich ďalšieho komerčného a nekomerčného použitia (aplikácie, vizualizácie, analýzy, a i.).

Ani dostatočná kvalita a potenciál datasetov nezabezpečí vznik nových podnikateľských príležitostí, ak gestori dát nebudú udeľovať k datasetom otvorené licencie v súlade s medzinárodnými štandardmi. Motivácia investovať ľudské, technické a finančné zdroje do vývoja nových služieb je eliminovaná, ak potenciálnemu používateľovi nie sú jasné „*pravidlá hry*“.

Záver

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti vypracoval pilotnú **Analýzu zverejňovania datasetov verejnej správy, ktorej cieľom bolo:**

- **zmapovať existujúce datasety organizácií na data.gov.sk;**
- **kvantifikovať počet zverejnených datasetov v gescii jednotlivých organizácií a tým zmapovať východiskovú situáciu;**
- **identifikovať, ktoré dáta na portáli chýbajú vzhľadom na bežnú prax v zahraničí;**
- **formulovať odporúčania pre organizácie verejnej správy oblasti zverejňovania otvorených dát;**
- **zvýšiť povedomie medzi organizáciami o význame otvorených dát.**

Úloha B.10 Akčného plánu OGP 2017 – 2019 vychádza z potreby pravidelne monitorovať stav v rámci zverejňovania otvorených dát s cieľom zabezpečiť úspešnú implementáciu akčného plánu.

K 31.03.2017 bolo na portáli otvorených dát zverejnených 1.034 datasetov organizácií verejnej správy. Štatistický úrad SR je naďalej lídrom, nakoľko zverejnil takmer polovicu existujúcich datasetov (606). V porovnaní s minulým obdobím zaznamenal rezort zdravotníctva výrazný nárast v počte datasetov. Spolu s rozpočtovými organizáciami zverejnil v skúmanom období 95 datasetov, čo je o 77 datasetov viac k stavu v rámci hodnotenia implementácie Akčného plánu OGP na rok 2015. Príkladom dobrej praxe z lokálnej úrovne je mesto Prešov, ktoré proaktívne zverejnilo 18 datasetov.

Zatiaľ najnižší nárast v oblasti zverejňovania datasetov je zaznamenaný v rezorte Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý doposiaľ zverejnil len 5 datasetov. Rovnakú situáciu možno konštatovať v prípade Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, ktorý doposiaľ zverejnil len 2 datasety.

ÚSV ROS kategorizoval zverejnené dáta do niekoľkých klastrov, ktoré sú uplatňované v rámci Open Data Indexu. Kategorizácia do klastrov napomohlo k lepšej ilustrácii, aké datasety sú na portáli otvorených dát zverejňované. Nedostatočne pokryté klastre sú napr. kvalita vody, dáta o počasí, mapy a katastrálne údaje.

Výsledky prieskumu najžiadanejších datasetov, ktorý realizoval ÚSV ROS v marci 2017, čiastočne reflektujú na nepokryté klastre. Z hľadiska ďalších krokov je dôležité zamerať sa na kvalitu zverejňovaných datasetov, na ich potenciál opakovaného použitia a na udeľovanie otvorených licencií.

Najdôležitejšími výzvami však zostáva prihlásenie sa k téme otvorených dát vedeniami jednotlivých organizácií štátnej správy, k budovaniu kultúry otvorenosti, transparentnosti a zodpovednosti organizácie. Zároveň je ďalšou výzvou poskytovať gestorom dát metodickú podporu a konzultovať s nimi ich individuálne potreby.